

TALRIJK zijn de ziekenhuizen en dispensaria gesticht door Belgische, meestal Vlaamse, missionarissen in Congo. Toen Memisa (wat staat voor Medische Missie Samenwerking) in 1988 werd opgericht, was dat om tegemoet te komen aan de stijgende vraag van onze missionarissen om hulp voor hun gezondheidsprojecten. Twintig jaar later is hun levenswerk grotendeels overgegaan in Congolese handen. Geen reden voor Memisa om de samenwerking stop te zetten, wel integendeel. Het bestaande netwerk voor basisgezondheidszorg is te belangrijk voor de lokale bevolking om aan zijn lot over te laten.

„Het jaar 1990 was voor onze organisatie een mijlpaal”, vertelt projectcoördinator Marti Waals. „Na onlusten in Lubumbashi werd de officiële Belgisch-Zairese ontwikkelingsamenwerking stopgezet, wat dramatische gevolgen had. Vermijdbare ziektes zoals de slaapziekte die bijna volledig uitgeroeid was, flakkerden weer op. Kanunnik De Zeine toonde zich destijds een onvermoerbare voorzitter. Overal in Vlaanderen klopte hij op deuren om fondsen te werven. In 1991 werd Memisa erkend als niet-gouvernementele organisatie. Sindsdien breidde de werking zich razendsnel uit.”

Allereerst is er de hulp aan structurele programma's. Tot in de meest afgelegen rurale gebieden ondersteunt Memisa gezondheidsposten met medisch materiaal, geneesmiddelen en opleidingen. Eerste werk is steeds het oprichten van comités met lokale verantwoordelijken. „Samen met hen wordt nagegaan hoe de structurele hulp betaalbaar en doeltreffend kan worden georganiseerd”, legt Marti Waals uit. „Dat de lokale bevolking zich mee verantwoordelijk voelt, is de beste garantie voor de degelijkheid en duurzaamheid van de eerstelijnsgezondheidszorg.”

Dan zijn er de microprojecten, momenteel zo'n 150, om tegemoet te komen aan welbepaalde noden zoals de herstelling van het dak van een kraamkliniek, de levering van vervoermiddelen of bureau-materieel en dergelijke. Een derde poot is dan de noodhulp en wederopbouw. Hoofddoel hiervan is het herstellen van de basisvoorwaarden om medische diensten opnieuw degelijk te laten functioneren. De noodhulp geschiedt dan ook stevast met het oog op de wederopbouw. „We vinden het belangrijk dat de lokale bevolking en het eigen gezondheidspersoneel gerespecteerd worden bij zo'n actie. Met hen wordt de basis gelegd voor een betaalbare en realiseerbare gezondheidszorg als onderdeel van de heropbouw van de samenleving”, aldus Marti Waals.

Niet mediageniek

Sinds 2000 beheert Memisa een strategische voorraad noodhulpgoederen in Kinshasa. Van daaruit kan binnen 48 uur geleverd worden wanneer zich in de regio van de Grote Meren een noodsituatie voordoet. Als jonge en nog steeds vrij onbekende ngo

Tegen de stroom in blijft Memisa kiezen voor de organisatie van basisgezondheidszorg. © Marti Waals

Nooit opgeven

Stroomopwaarts varen, dat deed Memisa de afgelopen twintig jaar letterlijk en figuurlijk. In 2000 en 2001 werd met de Vredesboot over de Congo-stroom de levensader ontsloten tussen het hongerende Kinshasa en het oorlogvoerende binnenland waar voedseloverschotten lagen te rotten. Terwijl geweld en straffeloosheid de samenleving ontworpen, blijft de organisatie koppig focussen op het stimuleren van de eigen verantwoordelijkheid en op respect voor de menselijke waardigheid.

Lieve Wouters

Twintig jaar stroomopwaarts varen in Congo

beschikt Memisa over een beperkt budget. Haar doelbewuste keuze voor basisgezondheidszorg is niet mediageniek, maar komt wel de allerarmsten ten goede. Waar oorlog en straffeloosheid de Congolese samenleving helemaal ontworpen, werkt ze koppig voort aan de heropbouw, niet enkel van gezondheidscentra trouwens, maar ook van menselijke waardigheid. In 2005 kreeg de organisatie van de Congolese pers een Erediploma van Beste Internationale NGO voor haar inzet in Ituri, Oost-Congo.

Die regio is tot op vandaag erg onstabiel. Verscheidene milities maken er het leven onveilig. Bekend is intussen het drama van verkrachte vrouwen. „Hoe erg dat ook is, het is slechts een deel van het onrecht dat de hele bevolking wordt aangedaan”, zegt Marti Waals. „De strategie van vernedering en ontwaarding treft de hele samenleving. Het volstaat daarom

niet de getroffen vrouwen te behandelen en opvang te bieden, waarbij je het risico loopt hen verder te isoleren en hun wederopname in de samenleving nog te bemoeilijken. Het systeem van straffeloosheid moet aangepakt en een nieuwe samenleving van onderuit opgebouwd. Basisgezondheidszorg is een belangrijke hefboom daarvoor.”

Oog van camera

De daad bij het woord voegend, steunt Memisa in het dorp Kanio-la in Zuid-Kivu een project voor vijfhonderd families die op één of andere manier getroffen zijn door het aanhoudende geweld. Ze krijgen sociale en psychologische bijstand, zowel individueel als in groep. Door met elkaar uit te wisselen over hun traumatische ervaringen, gaan ze samen op zoek naar een nieuwe toekomst.

Ondertussen biedt het project de mogelijkheid om een handelje op te zetten en zo aan een inkomen te geraken. „De verantwoordelijke, Marie-Noël Cikuru, is een prachtmens”, zegt Marti Waals. „In andere projecten deed ze al veel ervaring op met de problematiek van verkrachte vrouwen. Ze past volmaakt in onze visie.”

Gezien de gevaarlijke politieke situatie in en rond Congo blijft elke hulp een gevecht tegen de bierkaai. Of niet? Marti Waals: „De overheid kan dit proces van heropbouw van onderuit inderdaad fruiken. Daarom laten we niet na het onrecht aan te klagen en politici te wijzen op hun verantwoordelijkheid. We hebben geen echte lobbyisten, geen geld ook daarvoor, maar op het terrein registreer ik getuigenissen voor het oog van de camera. Die beelden speel ik dan door aan politici en media. Het onrecht is te groot om erover te zwijgen.”

Memisa in Burundi

Congo blijft veruit het belangrijkste partnerland voor Memisa, al breidt de organisatie haar ervaring volop uit naar buurlanden. „We noemen dit Zuid-Zuid-uitwisseling. Onze partners vertellen elkaar over hun initiatieven en trachten zo mislukkingen te voorkomen”, aldus projectcoördinator Marti Waals. In Noord-Uganda hielp Memisa twee miljoen ontheemden terugkeren naar hun velden om daar een nieuw leven op te bouwen. In Zuid-Sudan werden de Dinka's, een bevolkingsgroep die twintig jaar geleden naar Darfur vluchtte en nu daar weer op de vlucht sloeg, geholpen zich weer te vestigen in hun eigen regio.

Sinds januari loopt een project in Burundi. „In de achtergestelde Kirundu-provincie deed zich een probleem voor van onvoorziene terugkeer van families die in de jaren 1970 en 1990 naar Tanzania vluchtten, met overbevolking tot gevolg. Tanzania vroeg de Verenigde Naties die vluchtelingen terug naar huis te voeren, wat gebeurde zonder omkadering. Memisa helpt deze mensen zich opnieuw te vestigen. Bovendien zorgen we voor de basisuitrusting en supervisie van de 32 gezondheidscentra van de provincie. Onze Congolese ervaringen komen dus van pas.”

Zoals steeds werden meteen comités opgericht om de bevolking mee te betrekken in de organisatie van de gezondheidszorg. „Al gauw bleek dat er een probleem was met de registratie van armen die recht hebben op gratis zorg. Zo'n 17 procent van de bevolking is ondervoed en toch stonden er maar driehonderd namen op de lijst. Gevolg: de daarvoor bedoelde subsidies van de regering in Bujumbura werden nooit aan de lokale overheid gestort. Die hield het lijstje dan ook liefst zo kort mogelijk. Eerste werk was dan ook een objectief systeem uit te dokteren en zo de spiraal te doorbreken van mensen die hun bijdrage niet kunnen betalen en sterven op de drempel van het hospitaal.”

Advertentie

GOEDKOOPST in zijn assortiment

aardbeienconfituur extra

Everyday 450 g

€ 1,87/kg

€ 0,84

colruyt laagste prijzen